

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NACIONALNIM SAVETIMA NACIONALNIH MANJINA

Član 1.

U Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina („Službeni glasnik RS”, broj 72/09) član 3. menja se i glasi:

„Član 3.

Nacionalni savet upisuje se u Registar nacionalnih saveta (u daljem tekstu: Registar) koji vodi ministarstvo u čijem delokrugu su poslovi ljudskih i manjinskih prava (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Nacionalni savet upisuje se u Registar na osnovu prijave za upis, koju predsednik nacionalnog saveta podnosi Ministarstvu u roku od pet dana od kada je prvi saziv nacionalnog saveta izabrao predsednika nacionalnog saveta.

Uz prijavu za upis podnosi se zapisnik sa sednice na kojoj je konstituisan prvi saziv nacionalnog saveta, dva primerka statuta nacionalnog saveta i odluka o izboru predsednika nacionalnog saveta.

Nacionalni savet stiče svojstvo pravnog lica upisom u Registar.

Podaci koji su upisani u Registar su javni.

Način upisa u Registar, način upisa promene podataka koji su upisani u Registar, način vođenja Registra i sadržinu i izgled prijave za upis propisuje ministar nadležan za poslove ljudskih i manjinskih prava (u daljem tekstu: ministar).”

Član 2.

Član 4. menja se i glasi:

„Član 4.

Rešenje kojim se odlučuje o prijavi za upis u Registar donosi se u roku od 30 dana od prijema uredne prijave.

Rešenje kojim se odlučuje o prijavi za upis u Registar je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Nacionalni savet upisuje se u Registar istog dana kada se donese rešenje o upisu u Registar.

U Registar se upisuje: naziv i sedište nacionalnog saveta; ime i prezime, prebivalište i jedinstveni matični broj predsednika nacionalnog saveta; datum donošenja statuta i datum izmena i dopuna statuta; broj i datum rešenja o upisu i broj i datum rešenja o promeni podataka u Registru.

Uz rešenje o upisu nacionalnom savetu dostavlja se jedan primerak statuta koji Ministarstvo overava svojim pečatom i potpisom ovlašćenog državnog službenika, čime se potvrđuje njegova istovetnost sa primerkom statuta koji se čuva u Ministarstvu.”

Član 3.

Posle člana 4. dodaju se čl. 4a i 4b, koji glase:

„Član 4a

Nacionalni savet dužan je da podnese prijavu za upis promena podataka koji su upisani u Registar u roku od deset dana od promene.

Uz prijavu za upis promene podataka dostavlja se i dokaz o promeni, a uz prijavu za upis izmene i dopune statuta dostavljaju se zapisnik sa sednice na kojoj su izmene i dopune statuta usvojene i dva primerka odluke o izmenama i dopunama statuta.

Rešenje kojim se odlučuje o prijavi za upis promena podataka je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 4b

Nacionalni savet briše se iz Registra:

1) ako bude raspušten zbog obustavljanja postupka izbora nacionalnog saveta;

2) ako bude raspušten zbog toga što je broj njegovih članova smanjen ispod polovine.

Nacionalni savet briše se iz Registra istog dana kada Ministarstvo donese rešenje o brisanju iz registra.

Rešenje o brisanju iz Registra je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Nacionalna manjina čiji je nacionalni savet brisan iz Registra ima pravo da bira novi nacionalni savet, na dan kada se održavaju izbori za članove svih nacionalnih saveta.”

Član 4.

U članu 6. stav 2. tačka 5) menja se i glasi:

„5) ovlašćenja, postupak izbora i mandat predsednika nacionalnog saveta; ”.

Posle tačke 5) dodaje se tačka 5a koja glasi:

„5a) ovlašćenja, postupak izbora, broj članova i mandat izvršnog odbora; ”.

Tačka 6) menja se i glasi:

„6) ovlašćenja, postupak izbora, broj članova i mandat odbora i drugih radnih tela nacionalnog saveta; ”.

Stav 3. menja se i glasi:

„Prvi saziv nacionalnog saveta dužan je da donese statut nacionalnog saveta u roku od deset dana od konstituisanja.”

Član 5.

Naziv odeljka iznad člana 7. menja se i glasi:

„**1. Unutrašnja organizacija nacionalnog saveta**”.

U članu 7. stav 1. reč: „organ” zamenjuje se rečju: „odbor”.

Stav 2. briše se.

Dosadašnji st. 3. i 4. postaju st. 2. i 3.

Dosadašnji stav 5. briše se.

Posle stava 3. dodaju se st. 4–6. koji glase:

„Nacionalni savet bira predsednika i članove izvršnog odbora iz reda članova nacionalnog saveta, na predlog predsednika nacionalnog saveta.

Nacionalni savet može poveriti izvršnom odboru odlučivanje o pojedinim pitanjima iz nadležnosti nacionalnog saveta.

Odluke koje je tako doneo izvršni odbor podležu odobravanju na prvoj narednoj sednici nacionalnog saveta i odobrene su ako za njih glasa više od polovine članova nacionalnog saveta. Ako nacionalni savet ne odobri odluku izvršnog odbora, izvršnom odboru prestaje mandat, a odluka ostaje na snazi.”

Član 6.

Član 8. menja se i glasi:

„Član 8.

Rad nacionalnog saveta je javan.

Nacionalni savet punovažno odlučuje na sednici na kojoj je prisutno više od polovine članova nacionalnog saveta.

Statut, finansijski plan i završni račun nacionalnog saveta su usvojeni ako za njih glasa više od polovine članova nacionalnog saveta.

Predsednik nacionalnog saveta i predsednik i članovi izvršnog odbora izabrani su ako za njih glasa više od polovine članova nacionalnog saveta.

Predsednik nacionalnog saveta i predsednik i članovi izvršnog odbora razrešavaju se ako za razrešenje glasa više od polovine članova nacionalnog saveta.

Ostale odluke nacionalni savet donosi većinom glasova prisutnih članova.”

Član 7.

U članu 9. stav 2. reči: „ili nije posebno iskazan” brišu se.

St. 7. i 8. brišu se.

Član 8.

Posle člana 9. dodaje se član 9a, koji glasi:

„Član 9a

Mandat nacionalnog saveta teče od konstituisanja nacionalnog saveta i traje do isteka četiri godine od konstituisanja.

Pre isteka vremena na koje je konstituisan, nacionalnom savetu mandat prestaje raspuštanjem.

Mandat nacionalnog saveta koji je konstituisan posle raspuštanja nacionalnog saveta traje do isteka mandata nacionalnog saveta koji je raspušten.

Nacionalni savet kome je istekao mandat vrši tekuće i neodložne poslove iz nadležnosti nacionalnog saveta do konstituisanja novog nacionalnog saveta.”

Član 9.

Član 29. menja se i glasi:

„Član 29.n.

Članovi nacionalnog saveta biraju se na neposrednim izborima ili putem elektorske skupštine.

Neposredni izbori za članove nacionalnih saveta održavaju se kada je 24 časa pre raspisivanja izbora u poseban birački spisak nacionalne manjine upisano više od 40% pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva.

Radi utvrđivanja da li su ispunjeni uslovi za neposredne izbore, Ministarstvo privremeno zaključuje posebne biračke spiskove nacionalnih manjina 24 časa pre raspisivanja izbora.

Izbori putem elektorske skupštine održavaju se ako nisu ispunjeni uslovi za neposredne izbore i ako se posle raspuštanja nacionalnog saveta novi izbori raspisuju u roku od 60 dana od raspuštanja.”

Član 10.

U članu 32. stav 2. reč: „neposredan” briše se.

Član 11.

Član 35. menja se i glasi:

„Član 35.n

Izbore za članove nacionalnog saveta odlukom raspisuje ministar.

Odluka o raspisivanju izbora za članove svih nacionalnih saveta donosi se najranije 120, a najkasnije 90 dana pre isteka mandata nacionalnog saveta koji je poslednji konstituisan.

Kad je nacionalni savet raspušten, novi izbori za njegove članove raspisuju se u roku od 60 dana od raspuštanja i tako da se održe u narednih 45 dana. Izuzetno, ako je od raspuštanja nacionalnog saveta do isteka mandata nacionalnog saveta ostalo manje od godinu dana, ministar raspisuje nove izbore za članove nacionalnog saveta istovremeno kada raspisuje i izbore za članove svih nacionalnih saveta i tako da se oni održe istog dana.

Izbori se ne raspisuju ako nacionalni savet bude raspušten zbog obustavljanja postupka izbora članova nacionalnog saveta ili zbog toga što je broj njegovih članova smanjen ispod polovine.

Odluka o raspisivanju izbora sadrži: način izbora (neposredni izbori ili izbori putem elektorske skupštine), broj članova nacionalnog saveta koji se bira, odredbe o započinjanju rokova za izborne radnje i dan održavanja izbora.

Odluka o raspisivanju izbora objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i dostavlja Republičkoj izbornoj komisiji.”

Član 12.

Član 36. menja se i glasi:

„Član 36.n

Izbori za članove svih nacionalnih saveta, pa i za članove prvog saziva nacionalnog saveta, održavaju se istog dana, izuzev kada se posle raspuštanja nacionalnog saveta novi izbori raspisuju u roku od 60 dana od raspuštanja.

Izbori moraju biti održani najkasnije 15 dana pre isteka mandata nacionalnog saveta koji je poslednji konstituisan.”

Član 13.

U nazivu iznad člana 37. reči: „i takse” zamenjuju se rečju: „izbora”.

U članu 37. stav 1. briše se.

Dosadašnji stav 2. postaje stav 1. i posle reči: „Republike Srbije” dodaju se zapeta i reči: „prema specifikaciji ukupnih planiranih troškova koju sporazumno utvrđuju Ministarstvo i Republička izborna komisija.”

Član 14.

Posle člana 37. dodaju se naziv i član 37a, koji glase:

„Obustavljanje postupka izbora nacionalnog saveta

Član 37a

Ministarstvo rešenjem obustavlja postupak izbora nacionalnog saveta ako nije potvrđen ovim zakonom propisan najmanji broj elektora. Rešenje se donosi 25 dana pre elektorske skupštine i objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor u roku od 24 časa od objavljivanja rešenja. Upravni sud je dužan da o tužbi odluči u roku od 48 časova od prijema tužbe.

Organi za sprovođenje izbora rešenjem obustavljaju postupak izbora nacionalnog saveta ako:

- 1) elektorskoj skupštini ne prisustvuje ovim zakonom propisan najmanji broj elektora;
- 2) za izbor članova nacionalnog saveta se ne prijavi nijedna izborna lista;
- 3) nijedna prijavljena izborna lista ne bude proglašena;
- 4) iz ovim zakonom propisanih razloga ne bude utvrđena zbirna izborna lista.

Kada rešenje o obustavljanju postupka izbora nacionalnog saveta koje je doneo organ za sprovođenje izbora postane pravnosnažno, o njemu se obaveštava Ministarstvo.”

Član 15.

Član 40. menja se i glasi:

„Član 40.n

Ministarstvo raspušta nacionalni savet:

- 1) ako nov saziv nacionalnog saveta ne bude konstituisan u roku od 30 dana od utvrđivanja konačnih rezultata izbora;
- 2) ako postupak izbora nacionalnog saveta bude obustavljen;
- 3) ako nacionalni savet ne zaseda duže od šest meseci;
- 4) ako nacionalni savet ne izabere predsednika nacionalnog saveta u roku od 30 dana od konstituisanja nacionalnog saveta ili od prestanka funkcije ranijem predsedniku;
- 5) ako se broj članova nacionalnog saveta smanji ispod polovine.

Nacionalni savet je raspušten kada Ministarstvo o tome donese rešenje.

Rešenje o raspuštanju nacionalnog saveta je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministarstvo rešenjem obrazuje privremeni organ upravljanja nacionalnog saveta iz reda članova nacionalnog saveta, vodeći računa o zastupljenosti izbornih lista sa kojih su izabrani članovi nacionalnog saveta. Privremeni organ upravljanja nacionalnog saveta čine predsednik i četiri člana.

Do konstituisanja novog saziva nacionalnog saveta tekuće i neodložne poslove iz nadležnosti nacionalnog saveta vrši privremeni organ upravljanja nacionalnog saveta.

Rešenje kojim se obrazuje privremeni organ upravljanja nacionalnog saveta je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Privremeni organ upravljanja nacionalnog saveta ne obrazuje se kada nacionalni savet bude raspušten zbog obustavljanja postupka izbora nacionalnog saveta ili zbog toga što je broj njegovih članova smanjen ispod polovine.”

Član 16.

Član 41. menja se i glasi:

„Član 41.n

Članu nacionalnog saveta mandat traje koliko traje mandat nacionalnog saveta u koji je izabran.

Članu nacionalnog saveta mandat prestaje pre isteka mandata nacionalnog saveta u koji je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) gubitkom jednog od opštih uslova za sticanje aktivnog biračkog prava;
- 3) ako duže od godinu dana ne prisustvuje sednicama nacionalnog saveta;
- 4) ako mu prestane prebivalište na teritoriji Republike Srbije;
- 5) ako je konačnom odlukom nadležnog organa brisan iz posebnog biračkog spiska nacionalne manjine;
- 6) ako je pravnosnažnom presudom osuđen za krivično delo na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest meseci;
- 7) u slučaju smrti.

Član nacionalnog saveta dužan je da overi ostavku kod organa nadležnog za overu potpisa i da je nacionalnom savetu podnese u roku od tri dana od overe, neposredno ili poštom preporučeno.

Prestanak mandata članu nacionalnog saveta konstatuje nacionalni savet na prvoj narednoj sednici nakon prijema obaveštenja o nastupanju razloga za prestanak mandata.

O prestanku mandata članu nacionalnog saveta pre isteka mandata nacionalnog saveta u kome je član, predsednik nacionalnog saveta obaveštava Republičku izbornu komisiju i Ministarstvo.

Kada članu nacionalnog saveta prestane mandat pre isteka mandata nacionalnom savetu u kome je član, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu sa izborne liste na kojoj se nalazio član kojem je prestao mandat.

Član nacionalnog saveta bira se na četiri godine i može ponovo biti biran za člana nacionalnog saveta.

Članu nacionalnog saveta prestaje mandat konstituisanjem novog saziva nacionalnog saveta.”

Član 17.

Naziv iznad člana 42. i član 42. brišu se.

Član 18.

Član 44. menja se i glasi:

„Član 44.n

Poseban birački spisak nacionalne manjine (u daljem tekstu: poseban birački spisak) obrazuje Ministarstvo, na zahtev za obrazovanje posebnog biračkog spiska, koji mora da podrži najmanje 5% punoletnih pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva, s tim da njihov broj ne može da bude manji od 300.

Izjava o podržavanju zahteva za obrazovanje posebnog biračkog spiska daje se na propisanom obrascu i overava kod organa nadležnog za overu potpisa.

Oblik i sadržinu obrasca izjave o podržavanju zahteva za obrazovanje posebnog biračkog spiska propisuje ministar.

O zahtevu za obrazovanje posebnog biračkog spiska Ministarstvo odlučuje rešenjem.

Ministarstvo odbija zahtev za obrazovanje posebnog biračkog spiska ako se podnosilac zahteva ne smatra nacionalnom manjinom u skladu sa zakonom ili ako zahtev nije podržao potreban broj pripadnika nacionalne manjine.

Rešenje Ministarstva doneto po zahtevu za obrazovanje posebnog biračkog spiska je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Zahtev i overa potpisa ne podležu plaćanju taksi.”

Član 19.

Član 45. menja se i glasi:

„Član 45.n

Ministarstvo obaveštava putem sredstava javnog informisanja pripadnike nacionalne manjine iz člana 44. ovog zakona da je počelo obrazovanje posebnog biračkog spiska.”

Član 20.

Član 46. briše se.

Član 21.

Naziv iznad člana 47. i član 47. menjaju se i glase:

„Opšta pravila o posebnom biračkom spisku

Član 47.

Poseban birački spisak je službena evidencija u koju se upisuju pripadnici nacionalne manjine koji imaju biračko pravo.

Poseban birački spisak je stalan i redovno se ažurira.

Pripadnik nacionalne manjine upisuje se u poseban birački spisak isključivo na lični zahtev.”

Član 22.

Član 48. menja se i glasi:

„Član 48.n

Poseban birački spisak vodi Ministarstvo.

Vođenje posebnog biračkog spiska obuhvata: analiziranje podataka iz posebnog biračkog spiska i preduzimanje mera radi međusobne usklađenosti i tačnosti podataka i upis i promene u posebnom biračkom spisku (brisanje, izmene, dopune ili ispravke) od zaključenja posebnog biračkog spiska i vršenje drugih poslova propisanih ovim zakonom.

U delu posebnog biračkog spiska za područje jedinice lokalne samouprave upis i promene u posebnom biračkom spisku (brisanje, izmene, dopune ili ispravke) vrši opštinska, odnosno gradska uprava, kao poveren posao, do zaključenja posebnog biračkog spiska. U jedinici lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi i jezik i pismo nacionalne manjine za koju se vodi poseban birački spisak, upis i promene u posebnom biračkom spisku vrše se i na njenom jeziku i pismu, u skladu sa zakonom.

Posebni birački spiskovi vode se i ažuriraju kao jedinstvena elektronska baza podataka.

Promene u posebnom biračkom spisku vrše se po službenoj dužnosti ili na zahtev.

Organi koji vode službenu evidenciju o građanima dužni su da Ministarstvu i opštinskim, odnosno gradskim upravama dostave podatke koji utiču na tačnost posebnog biračkog spiska.”

Član 23.

Član 49. briše se.

Član 24.

Član 51. menja se i glasi:

„Član 51.n

Podaci iz posebnog biračkog spiska uživaju posebnu zaštitu.

Zabranjeno je i kažnjivo svako korišćenje podataka iz posebnog biračkog spiska, izuzev u svrhu izbora i u svrhu ostvarivanja drugih prava nacionalnih manjina, ako je to propisano zakonom.”

Član 25.

U članu 52. posle stava 1. dodaje se novi stav 2, koji glasi:

„Pripadnik nacionalne manjine može biti upisan u samo jedan poseban birački spisak.”

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 4. i reč: „birač” zamenjuje se rečima: „pripadnik nacionalne manjine”, a reč: „Ministarstvo” zamenjuje se rečju: „ministar”.

Dosadašnji st. 4 i 5. brišu se.

Član 26.

Član 53. menja se i glasi:

„Član 53.n

Brisanje iz posebnog biračkog spiska vrši se po službenoj dužnosti ili na zahtev.

Brisanje iz posebnog biračkog spiska po službenoj dužnosti vrši se u slučaju smrti upisanog pripadnika nacionalne manjine ili ako upisani pripadnik nacionalne manjine (u daljem tekstu: birač) izgubi biračko pravo zbog toga što je prestao da ispunjava jedan od opštih uslova za sticanje biračkog prava propisanih zakonom.

Birač podnosi zahtev za brisanje iz posebnog biračkog spiska organu uprave jedinice lokalne samouprave prema mestu prebivališta, na posebnom obrascu koji propisuje ministar, i svojeručno ga potpisuje.”

Član 27.

Član 54. briše se.

Član 28.

Član 55. menja se i glasi:

„Član 55.n

Ministar bliže propisuje način vođenja posebnog biračkog spiska i druga pitanja od značaja za potpuno, tačno i ažurno vođenje posebnog biračkog spiska.”

Član 29.

Član 57. menja se i glasi:

„Član 57.n

Po zaključenju posebnog biračkog spiska, upis, brisanje, izmene, dopune i ispravke u posebnom biračkom spisku vrši Ministarstvo, na osnovu rešenja koje donosi najkasnije 72 časa pre dana održavanja izbora.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.”

Član 30.

Član 58. briše se.

Član 31.

Član 59. menja se i glasi:

„Član 59.n

Primenu propisa kojima se uređuje vođenje posebnih biračkih spiskova u jedinicama lokalne samouprave nadzire Ministarstvo, preko upravne inspekcije.

Ako Ministarstvo utvrdi da se poseban birački spisak ne vodi kako je određeno zakonom i drugim propisima, nalaže nadležnom organu da otkloni utvrđene nepravilnosti.”

Član 32.

Član 60. menja se i glasi:

„Član 60.n

Neposredne izbore za članove nacionalnog saveta sprovode organi koji sprovode izbore za narodne poslanike.

Rad organa za sprovođenje izbora mogu nadgledati predstavnici predlagača proglašanih izbornih lista.”

Član 33.

Naziv iznad člana 61. i član 61. brišu se.

Član 34.

Naziv iznad člana 62. i član 62. menjaju se i glase:

„Nadležnost Republičke izborne komisije

Član 62.

Nadležnosti Republičke izborne komisije (u daljem tekstu: Komisija) su:

- 1) stara se o zakonitom sprovođenju izbora;
- 2) organizuje tehničku pripremu za izbore;
- 3) prati primenu i daje objašnjenja u vezi sa primenom ovog zakona, u vezi sa izborima;
- 4) propisuje obrasce i pravila za sprovođenje izbornih radnji propisanih ovim zakonom;
- 5) određuje biračka mesta i objavljuje ih u „Službenom glasniku Republike Srbije”, najkasnije 20 dana pre održavanja izbora;
- 6) obrazuje biračke odbore i imenuje predsednika i članove biračkih odbora i njihove zamenike;
- 7) priprema i overava glasačke listiće;
- 8) utvrđuje da li je izborna lista sastavljena i podneta u skladu sa ovim zakonom i proglašava izbornu listu;
- 9) utvrđuje zbirnu izbornu listu;
- 10) donosi rešenje o obustavljanju izbora članova nacionalnog saveta ako se za izbor članova nacionalnog saveta ne prijavi nijedna izborna lista, ako nijedna prijavljena izborna lista ne bude proglašena i ako iz ovim zakonom propisanih razloga ne bude utvrđena zbirna izborna lista;
- 11) određuje način čuvanja i rukovanja izbornim materijalom;
- 12) utvrđuje i objavljuje ukupne i konačne rezultate izbora;
- 13) utvrđuje broj mandata koji pripadaju svakoj izornoj listi;
- 14) dostavlja podatke organima koji su nadležni za prikupljanje i obradu statističkih podataka;
- 15) donosi uputstvo za sprovođenje izbora i vrši druge poslove propisane ovim zakonom.

Komisija je dužna da obrasce iz stava 1. tačka 4) ovog člana objavi u roku od pet dana od donošenja odluke o raspisivanju izbora.

Za rad na sprovođenju izbora, članovima komisije pripada mesečna naknada u iznosu dve prosečne zarade bez poreza i doprinosa isplaćene u Republici Srbiji u mesecu koji prethodi mesecu u kojem je doneta odluka o raspisivanju izbora.”

Član 35.

Naziv iznad čl. 63. i 64. i čl. 63. i 64. brišu se.

Član 36.

Član 65. menja se i glasi:

„Član 65.n

Birački odbor čine predsednik i najmanje četiri člana.

Predsednik i članovi biračkog odbora imaju zamenike.

Komisija obrazuje birački odbor i imenuje predsednika, članove i njihove zamenike od lica koja su upisana u poseban birački spisak.

Članovi biračkog odbora, radnih tela Komisije i stručni radnici u Službi Narodne skupštine koji učestvuju u radu organa za sprovođenje izbora imaju pravo na naknadu za rad koju utvrđuje Komisija.”

Član 37.

U čl. 66, 70, 77, 78, 86, 88, 91, 92, 93. i 96. reč: „CIK” u određenom padežu zamenjuje se rečju: „Komisija” u odgovarajućem padežu.

Član 38.

Naziv iznad člana 67. briše se.

Član 67. menja se i glasi:

„Član 67.n

Glasanje na izborima odvija se na biračkim mestima koja utvrđuje Komisija.”

Član 39.

Član 68. menja se i glasi:

„Član 68.n

Biračko mesto određuje se za glasanje najmanje 100, a najviše 2.500 birača upisanih u posebne biračke spiskove.

Izuzetno, biračko mesto može se odrediti i za glasanje manje od 100 birača ako bi, zbog udaljenosti ili nepovoljnog geografskog položaja, biračima bilo znatno otežano glasanje na drugom biračkom mestu.

Za biračka mesta se, po pravilu, određuju prostorije u javnoj svojini, a samo izuzetno i prostorije u privatnoj svojini.

Biračko mesto ne može da bude u objektu koji je u svojini političke stranke ili koji koristi politička stranka, kao ni objektu koji je u svojini kandidata za člana nacionalnog saveta ili člana njegove porodice. Pod članom porodice kandidata podrazumevaju se njegovi roditelji, deca i suprženik.

Prilikom određivanja biračkog mesta, vodiće se računa da biračko mesto bude pristupačno osobama sa invaliditetom.”

Član 40.

Naziv iznad člana 69. i član 69. brišu se.

Član 41.

Naziv iznad člana 71. briše se.

Član 71. menja se i glasi:

„Član 71.n

Izborne liste mogu, pod uslovima propisanim ovim zakonom, predlagati grupa birača upisanih u poseban birački spisak, udruženja čiji se ciljevi ostvaruju u oblasti zaštite prava nacionalne manjine i registrovane političke stranke nacionalne manjine (u daljem tekstu: predlagač).

Grupu birača obrazuje najmanje tri birača pismenim sporazumom overenim kod organa nadležnog za overu potpisa . Sporazum o obrazovanju grupe birača sadrži ciljeve obrazovanja grupe birača, podatke o licima koja su je obrazovala (ime i prezime, jedinstven matični broj građana i prebivalište, prema podacima iz lične karte). Sporazumom se obavezno određuje lice koje zastupa grupu građana.

Izbornu listu svojim potpisima mora podržati najmanje 1%, a ne manje od 50 birača upisanih u poseban birački spisak.

Birač može svojim potpisom podržati izbornu listu samo jednog predlagača.

Potpisi za podršku treba da su overeni kod organa nadležnog za overu potpisa. Overa potpisa ne podleže plaćanju taksi.

Izbornu listu može podneti zastupnik predlagača izborne liste ili lice koje on ovlasti.

Lice koje je ovlašćeno da podnese izbornu listu, ovlašćeno je i da u ime predlagača izborne liste vrši sve druge radnje u izborima, ako predlagač izborne liste drukčije ne odredi.”

Član 42.

Član 72. menja se i glasi:

„Član 72.

Na izornoj listi mora da se nalazi najmanje jedna trećina kandidata od broja članova nacionalnog saveta koji se bira, a najviše onoliko kandidata koliko se članova nacionalnog saveta bira.

Kandidat može biti samo ono lice koje je upisano u poseban birački spisak.

Ime i prezime kandidata navode se u izornoj listi prema srpskom pravopisu i ćirilčkim pismom, a mogu da budu navedeni i prema pravopisu i pismu nacionalne manjine, pri čemu redosled određuje predlagač.

Nosioca izborne liste i redosled kandidata određuje predlagač.

Na izornoj listi među svaka tri kandidata po redosledu na listi (prva tri mesta, druga tri mesta i tako do kraja liste) mora biti najmanje po jedan kandidat – pripadnik onog pola koji je manje zastupljen na listi.”

Član 43.

U članu 73. stav 1. posle reči: „povući” dodaje se reč: „izbornu”.

Stav 2. briše se.

Član 44.

Naziv iznad člana 74. i član 74. menjaju se i glase:

„Naziv izborne liste

Član 74.

Izborna lista ima naziv koji određuje predlagač izborne liste.

Ako izbornu listu predlaže grupa birača, naziv izborne liste sadrži naziv utvrđen sporazumom o obrazovanju grupe birača. U naziv izborne liste može se uključiti ime i prezime lica koje grupa birača odredi kao nosioca izborne liste. Naziv izborne liste grupe birača ne može da sadrži reči „udruženje” i „stranka” ni u jednom padežu, niti naziv registrovanog udruženja ili registrovane političke stranke.

Ako izbornu listu predlaže udruženje, naziv izborne liste može da sadrži naziv udruženja, koji se navodi prema nazivu udruženja iz akta o njegovoj registraciji. U naziv izborne liste može se uključiti i ime i prezime lica koje udruženje odredi kao nosioca izborne liste.

Ako izbornu listu predlaže politička stranka nacionalne manjine, naziv izborne liste mora da sadrži naziv političke stranke iz akta o njenoj registraciji. U naziv izborne liste može se uključiti i ime i prezime lica koje politička stranka nacionalne manjine odredi kao nosioca izborne liste.

Naziv izborne liste koju predlaže grupa birača ili udruženje ne može da upućuje na naziv crkve i verske zajednice.

Naziv izborne liste navodi se na srpskom jeziku i ćirilčkim pismom, a može se navesti i na jeziku i pismu nacionalne manjine.”

Član 45.

Naziv iznad člana 75. i član 75. brišu se.

Član 46.

Naziv iznad člana 76. i član 76. menjaju se i glase:

„Podnošenje izborne liste

Član 76.

Izborna lista podnosi se Komisiji najkasnije 15 dana pre održavanja izbora.

Uz izbornu listu, Komisiji se podnosi:

- 1) overena izjava kandidata da prihvata kandidaturu za člana nacionalnog saveta;
- 2) saglasnost nosioca izborne liste (ako je određen) da bude nosilac izborne liste;
- 3) ovlašćenje lica koje je predlagač ovlastio da podnese izbornu listu;
- 4) overene izjave birača da podržavaju izbornu listu;

5) spisak birača koji podržavaju izbornu listu, izrađen u pismenom i elektronskom obliku (cd ili dvd), tako da spisak u oba oblika bude istovetan, a koji potpisuje lice koje podnosi izbornu listu;

6) overen sporazum o obrazovanju grupe birača, ako izbornu listu predlaže grupa birača;

7) overena kopija statuta udruženja, ako izbornu listu predlaže udruženje.”

Član 47.

U članu 79. stav 1. reč: „CIK” zamenjuje se rečju: „Komisija”, a tačka na kraju zamenjuje se zapetom i dodaju se reči: „deset dana pre održavanja izbora.”

U stavu 4. reč: „CIK” zamenjuje se rečju: „Komisija”, a posle reči: „Republike Srbije” zapeta i reči: „najkasnije deset dana pre dana glasanja. Za dan proglašenja zbirne izborne liste uzima se dan njenog objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije” brišu se.

Posle stava 5. dodaje se stav 6. koji glasi:

„Komisija ne utvrđuje zbirnu izbornu listu ako broj kandidata na proglašenim izbornim listama bude manji od broja članova nacionalnog saveta koji se bira.”

Član 48.

U članu 80. st.1. i 2. menjaju se i glase:

„Ministarstvo rešenjem zaključuje poseban birački spisak 15 dana pre održavanja izbora.

Rešenjem o zaključenju posebnog biračkog spiska utvrđuje se ukupan broj birača za svaku nacionalnu manjinu, kao i broj birača po biračkim mestima, i to ukupno za svako biračko mesto i razvrstano po nacionalnim manjinama.”

Posle stava 2. dodaju se st. 3–6. koji glase:

„Ministarstvo objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije” rešenje o zaključenju posebnog biračkog spiska u roku od 24 časa od donošenja rešenja i dostavlja ga Komisiji.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor u roku od 24 časa od objavljivanja rešenja.

Upravni sud je dužan da o tužbi odluči u roku od 48 časova od prijema tužbe.

Ministarstvo sastavlja overene izvode iz posebnog biračkog spiska za svako biračko mesto i dostavlja ih Komisiji u roku od 48 časova od zaključenja posebnog biračkog spiska.”

Dosadašnji stav 3. postaje stav 7.

Posle stava 7. dodaju se st. 8. i 9. koji glase:

„Ministarstvo dostavlja Komisiji sva rešenja o upisima, brisanjima, izmenama, dopunama i ispravkama u posebnom biračkom spisku koje je donelo od zaključenja biračkog spiska do 72 časa pre dana održavanja izbora.

Komisija uzima u obzir samo ona rešenja Ministarstva koja je primila najmanje 48 časova pre dana izbora i na osnovu njih unosi promene u izvode iz posebnog biračkog spiska i odmah potom utvrđuje i u „Službenom glasniku Republike Srbije” objavljuje konačan broj birača za svaku nacionalnu manjinu, kao i broj birača po biračkim mestima, i to ukupan za svako biračko mesto i razvrstan po nacionalnim manjinama.”

Član 49.

Član 83. briše se.

Član 50.

U članu 89. tačka na kraju zamenjuje se zapetom i dodaju se reči: „ako su njen jezik i pismo u službenoj upotrebi u najmanje jednoj jedinici lokalne samouprave.”

Član 51.

U članu 90. stav 1. tačka 2) reči: „nosioca izborne liste” zamenjuju se rečima: „prvog kandidata na izbornoj listi”.

U st. 2, 3, 5. i 6. reč: „CIK” u određenom padežu zamenjuje se rečju: „Komisija” u odgovarajućem padežu.

Stav 7. briše se.

U dosadašnjem stavu 8. koji postaje stav 7. reč: „CIK” zamenjuje se rečju: „Komisija”.

Dosadašnji stav 9. koji postaje stav 8. menja se i glasi:

„Primopredaja izbornog materijala obavlja se najkasnije 48 časova pre dana održavanja izbora.”

U dosadašnjem stavu 10. koji postaje stav 9. reči: „IKP se, u saradnji sa upravom” zamenjuju se rečju: „Uprava”.

Dosadašnji stav 11. postaje stav 10.

Dosadašnji stav 12. koji postaje stav 11. menja se i glasi:

„Zbirna izborna lista svake nacionalne manjine mora za vreme glasanja biti vidno istaknuta na biračkom mestu.”

Dosadašnji stav 13. briše se.

U dosadašnjem stavu 14. koji postaje stav 13. reč: „CIK-a” zamenjuje se rečju: „Komisije”.

Član 52.

Član 97. menja se i glasi:

„Član 97.

Po utvrđivanju rezultata glasanja, birački odbor bez odlaganja, a najkasnije u roku od 12 časova od časa zatvaranja biračkog mesta, dostavlja Komisiji: zapisnik o radu; izvod iz posebnog biračkog spiska; u posebnim zapečaćenim kovertama neupotrebljene, nevažeće i važeće glasačke listiće, kao i preostali izborni materijal.”

Član 53.

Posle člana 97. dodaju se naziv i član 97a, koji glase:

„Utvrđivanje i objavljivanje rezultata izbora

Član 97a

Na osnovu zapisnika o radu biračkih odbora, Komisija utvrđuje ukupne rezultate izbora za svaki nacionalni savet, i to:

- 1) broj birača upisanih u poseban birački spisak;
- 2) broj biračkih mesta na kojima je obavljeno glasanje;
- 3) ukupan broj birača koji su glasali;
- 4) broj primljenih glasačkih listića;
- 5) broj neupotrebljenih glasačkih listića;
- 6) broj upotrebljenih glasačkih listića;
- 7) broj nevažećih glasačkih listića;
- 8) broj važećih glasačkih listića;
- 9) broj glasova koji su dobile izborne liste;
- 10) broj mandata u nacionalnom savetu koji je dobila svaka od izbornih lista.

Izveštaj sa ukupnim rezultatima izbora Komisija objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije” u roku od 96 časova od časa završetka glasanja.

Od završetka glasanja do objavljivanja rezultata izbora, Komisija objavljuje preko sredstava obaveštavanja privremene podatke o rezultatima izbora.”

Član 54.

Naziv iznad člana 98. i član 98. menjaju se i glase:

„Raspodela mandata po izbornim listama

Član 98.

Svakoj izornoj listi pripada broj mandata srazmeran broju dobijenih glasova.

Komisija raspodeljuje mandate primenom sistema najvećeg količnika.

Mandati se raspodeljuju tako što se ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista, deli brojevima od jedan do zaključno sa brojem članova nacionalnog saveta koji se bira.

Dobijeni količnici razvrstavaju se po veličini, a u obzir se uzima onoliko najvećih količnika koliko članova nacionalnog saveta se bira.

Ako dve ili više izbornih lista dobiju iste količnike na osnovu kojih se dodeljuje jedan mandat, a nema više neraspodeljenih mandata, mandat će se dodeliti izornoj listi koja je dobila veći broj glasova.

Kada izornoj listi pripadne više mandata nego što je na njoj kandidata za članove nacionalnog saveta, mandat se dodeljuje izornoj listi koja ima sledeći najveći količnik.

Mandati koji pripadaju izornoj listi dodeljuju se kandidatima sa izborne liste prema njihovom redosledu na izornoj listi, počev od prvog kandidata.

U roku od tri dana od utvrđivanja konačnih rezultata izbora Komisija donosi rešenje o dodeli mandata članova nacionalnog saveta.

Rešenje se dostavlja Ministarstvu i objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Protiv rešenja o dodeli mandata članova nacionalnog saveta može se pokrenuti upravni spor u roku od 24 časa od objavljivanja rešenja.

Upravni sud je dužan da o tužbi odluči u roku od 48 časova od prijema tužbe.

Kandidatima kojima su dodeljeni mandati Komisija izdaje uverenje o izboru za člana nacionalnog saveta.”

Član 55.

Naziv iznad člana 99. i član 99. brišu se.

Član 56.

Naziv iznad člana 100. briše se.

U članu 100. stav 1. menja se i glasi:

„Elektorska skupština bira članove nacionalnog saveta ako nisu ispunjeni uslovi za neposredne izbore i ako se posle raspuštanja nacionalnog saveta novi izbori raspisuju u roku od 60 dana od raspuštanja.”

Stav 2. menja se i glasi:

„Postupak izbora članova nacionalnih saveta putem elektorske skupštine pokreće se odlukom o raspisivanju izbora.”

Stav 3. briše se.

Dosadašnji stav 4. postaje stav 3.

Član 57.

Član 101. menja se i glasi:

„Član 101.

Pravo da bude elektor ima pripadnik nacionalne manjine upisan u poseban birački spisak čiju kandidaturu pismeno podrži najmanje:

1) 20 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi manje od 10.000 lica;

2) 30 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 10.000 lica, ali manje od 20.000 lica;

3) 45 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 20.000 lica, ali manje od 50.000 lica;

4) 60 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 50.000 lica, ali manje od 100.000 lica;

5) 100 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 100.000 lica.

Potpisi za podršku elektora moraju da budu overeni kod organa nadležnog za overu potpisa. Overa potpisa ne podleže plaćanju taksi.”

Član 58.

Član 102. menja se i glasi:

„Član 102.

Kandidat za elektora podnosi Ministarstvu elektorsku prijavu na potvrđivanje.

Elektorska prijava sadrži izjavu da se kandidat prijavljuje za elektorsku skupštinu nacionalne manjine i lične podatke i overene izjave birača da podržavaju kandidaturu za elektora, kao i spisak birača koji podržavaju kandidaturu za elektora izrađen u pismenom i elektronskom obliku (cd ili dvd), tako da spisak u oba oblika bude istovetan, a koji potpisuje lice koje podnosi elektorsku prijavu na potvrđivanje.

Pripadnik nacionalne manjine može da podrži samo jednog elektora.

Oblik i sadržinu obrasca za prikupljanje potpisa birača koji podržavaju elektore propisuje ministar.

Elektorska prijava podnosi se Ministarstvu najkasnije 30 dana pre elektorske skupštine.

Ministarstvo rešenjem odlučuje o potvrđivanju elektorske prijave u roku od 48 časova od prijema elektorske prijave.

Rešenje Ministarstva je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor u roku od 24 časa od prijema rešenja, a Upravni sud odlučuje o tužbi u roku od 48 časova.

Ministarstvo upućuje pismeni poziv na elektorsku skupštinu svim elektorima čija je elektorska prijava potvrđena.”

Član 59.

Čl. 103. i 104. brišu se.

Član 60.

U članu 105. stav 1. reči: „na njoj” brišu se.

U stavu 2. reči: „se ne može održati ako na njoj ne prisustvuje” zamenjuju se rečima: „ne održava se ako za elektorsku skupštinu ne bude potvrđeno ili ako elektorskoj skupštini ne prisustvuje”.

U stavu 2. tačka 1) reči: „ili nije iskazan” brišu se.

Član 61.

Član 106. menja se i glasi:

„Član 106.

Izbore na elektorskoj skupštini sprovodi odbor od tri člana (u daljem tekstu: Odbor), koje imenuje Komisija među poznavacima izbornih postupaka.

Komisija imenuje Odbor u roku od tri dana od kada od Ministarstva primi obaveštenje o tome da je za elektorsku skupštinu potvrđen dovoljan broj elektora propisan ovim zakonom.

Odbor donosi i rešenje o obustavljanju izbora nacionalnog saveta ako elektorskoj skupštini ne prisustvuje ovim zakonom propisan najmanji broj elektora, ako se za izbor članova nacionalnog saveta ne prijavi nijedna izborna lista, ako nijedna prijavljena izborna lista ne bude proglašena i ako iz ovim zakonom propisanih razloga ne bude utvrđena zbirna izborna lista.

Protiv svakog rešenja Odbora elektor može da izjavi žalbu Komisiji u roku od tri časa od donošenja rešenja.

Komisija odlučuje o žalbi u roku od 12 časova od prijema žalbe.

Protiv rešenja Komisije može da se podnese tužba Upravnom sudu u roku od tri časa od prijema rešenja, a Upravni sud odlučuje o tužbi u roku od 12 časova.

Članovi Odbora imaju pravo na naknadu za rad u Odboru, koju utvrđuje Komisija.”

Član 62.

U članu 107. stav 1. reči: „utvrđivanjem prisustva elektora” zamenjuju se rečima: „tako što Odbor utvrđuje broj prisutnih elektora” i dodaje se zapeta, a posle reči: „spiska elektora” dodaju se reči: „čija je elektorska prijava potvrđena”.

Stav 2. briše se.

Član 63.

Član 109. menja se i glasi:

„Član 109.

Elektorska skupština bira članove nacionalnog saveta iz reda birača upisanih u poseban birački spisak.

Elektorska skupština bira članove nacionalnog saveta po proporcionalnom sistemu.

Listu kandidata (u daljem tekstu: lista) za članove nacionalnog saveta može da predloži jedna četvrtina prisutnih elektora.

Uz listu kandidata prilaže se overena izjava birača o prihvatanju kandidature.

Na listi među svaka tri kandidata po redosledu na listi (prva tri mesta, druga tri mesta i tako do kraja liste) mora biti najmanje po jedan kandidat – pripadnik onog pola koji je manje zastupljen na listi.

Elektor može svojim glasom podržati samo jednu listu.

Na listi mora da se nalazi najmanje jedna trećina kandidata od broja članova nacionalnog saveta koji se bira, a najviše onoliko kandidata koliko se članova nacionalnog saveta bira. Redosled kandidata određuje predlagač liste.

Elektori glasaju tajno, na unapred pripremljenim listićima, na koje upisuju ime nosioca, odnosno broj liste.

Odbor raspodeljuje mandate primenom sistema najvećeg količnika.

Mandati se raspodeljuju tako što se ukupan broj glasova koji je dobila svaka lista, deli brojevima od jedan do zaključno sa brojem članova nacionalnog saveta koji se bira.

Dobijeni količnici razvrstavaju se po veličini, a u obzir se uzima onoliko najvećih količnika, koliko članova nacionalnog saveta se bira.

Ako dve ili više lista dobiju iste količnike na osnovu kojih se dodeljuje jedan mandat, a nema više neraspodeljenih mandata, mandat će se dodeliti listi koja je dobila veći broj glasova.

Kada listi pripadne više mandata nego što je na njoj kandidata za članove nacionalnog saveta, mandat se dodeljuje listi koja ima sledeći najveći količnik.

Mandati koji pripadaju listi dodeljuju se kandidatima sa liste prema njihovom redosledu na listi, počev od prvog kandidata.

U roku od tri dana od utvrđivanja konačnih rezultata izbora Odbor donosi rešenje o dodeli mandata članova nacionalnog saveta i dostavlja ga Ministarstvu i objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Kandidatima kojima su dodeljeni mandati Odbor izdaje uverenje o izboru za člana nacionalnog saveta.”

Član 64.

Posle člana 109. dodaje se glava VIa i član 109a, koji glase:

„VIa KONSTITUTIVNA SEDNICA NACIONALNOG SAVETA

Član 109a

Konstitutivnu sednicu nacionalnog saveta saziva ministar, tako da ona bude održana u roku od 20 dana od utvrđivanja konačnih rezultata izbora.

Na konstitutivnoj sednici se potvrđuje mandat članova nacionalnog saveta.

Potvrđivanje mandata člana nacionalnog saveta vrši se na osnovu uverenja o izboru za člana nacionalnog saveta i rešenja o dodeli mandata članova nacionalnog saveta.

Nacionalni savet je konstituisan potvrđivanjem mandata svih članova nacionalnog saveta.

Rad na konstitutivnoj sednici prvog saziva nacionalnog saveta uređuje se privremenim poslovníkom koji donosi Ministarstvo. U odsustvu svojih pravila, privremeni poslovnik primenjuju i drugi nacionalni saveti.”

Član 65.

Naziv iznad člana 110. i član 110. brišu se.

Član 66.

Član 111. briše se.

Član 67.

Odredbe ovog zakona o broju punoletnih pripadnika nacionalne manjine koji moraju da podrže zahtev za obrazovanje posebnog biračkog spiska primenjuju se na nacionalne manjine za koje do dana stupanja na snagu ovog zakona nije obrazovan poseban birački spisak.

Ministar raspisuje izbore za članove nacionalnog saveta u skladu sa ovim zakonom tako da se oni održe u 2014. godini.

Nacionalni saveti dužni su da posle održanih izbora u skladu sa ovim zakonom usklade svoje statute sa ovim zakonom u roku od 20 dana od dana njihovog konstituisanja.

Nacionalni saveti dužni su da rad svojih organa usklade sa ovim zakonom najkasnije 40 dana od konstituisanja nacionalnih saveta u skladu sa ovim zakonom.

Ministar je dužan da donese akte predviđene ovim zakonom u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 68.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustav Republike Srbije predviđa da „radi ostvarenja prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obaveštavanju i službenoj upotrebi jezika i pisma, pripadnici nacionalnih manjina mogu izabrati svoje nacionalne savete, u skladu sa zakonom” (član 75. stav 3. Ustava). Nacionalni saveti nacionalnih manjina jesu, prema tome, ustavna kategorija, s tim što se sva pitanja vezana za njih ili razrađuju (pre svega ovde je reč o delokrugu) ili uređuju zakonom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina donesen je 2009. godine. On uređuje široku i raznorodnu materiju. Počev od izbora za nacionalne savete, preko mandata nacionalnih saveta i njegovih organa, nadležnosti nacionalnih saveta, vođenja posebnih biračkih spiskova nacionalnih manjina itd.

Dosadašnja primena zakona i njegova analiza ukazali su na niz problema. Pre svega, važeći zakon nema jasnu i čvrstu logičku strukturu kada uređuje konstituisanje saveta, mandatni period saveta, razloge za prestanak mandata saveta, obavezu novih izbora posle prevremenog prestanka mandata saveta (tzv. vanrednih izbora), trajanje mandata članova saveta, njegov početak i kraj itd. Zbog toga teško mogu da se uspostave okviri u kojima se logički i hronološki kreće mandat jednog saveta i njegovih članova (pre svega, kada počinje i prestaje), što izaziva pravnu nesigurnost i teškoće u praksi. Potom, važeći zakon nedovoljno jasno i ponekad protivrečno uređuje izbornu formu u kojoj se biraju članovi nacionalnih saveta. Dva su načina na koji se biraju nacionalni saveti: neposredni izbori i posredni, putem elektorske skupštine. U važećem zakonu nije dovoljno jasno određeno kada se održavaju jedni, a kada drugi izbori. Budući da važeći zakon ne predviđa održavanje izbora ako nacionalnom savetu mandat prestane pre isteka mandatnog perioda, nije mogao ni da uredi da li se vanredni izbori za članove nacionalnih saveta, odvijaju neposredno ili preko elektorske skupštine. Ni priroda elektorskih izbora nije dovoljno jasna. Nije jasno propisano ko sve i pod kojim uslovima može da stekne status elektora, ko sve i pod kojim uslovima može da podrži kandidaturu za elektora i ko sve može da se nađe na izbornoj listi na elektorskoj skupštini. Sve to otvara pitanje odnosa između neposrednih izbora i elektorskih izbora i otežava otkrivanje zajedničke niti koja se proteže na izbore nacionalnih saveta i potencijalno ih dovodi u legitimacionu nejednakost. Ta zajednička nit može biti samo poseban birački spisak pripadnika nacionalne manjine, kao javna evidencija od koga počinju i granaju se sva dalja pitanja izbora nacionalnih saveta.

Sadašnji zakon nedovoljno garantuje stručnu prirodu organa koji sprovode neposredne izbore za članove nacionalnog saveta. Vrhovni organ za sprovođenje neposrednih izbora je Centralna izborna komisija, čiji stalni sastav imenuje resorni ministar (to je ministar državne uprave i lokalne samouprave). Uloga organa koji posreduje između Centralne izborne komisije i biračkih odbora – Izborne komisije za biračko područje – nije dovoljno jasna. S druge strane, elektorske izbore sprovode elektori sami, na elektorskoj skupštini. Oni među sobom biraju izbornu komisiju koja sprovodi neposredni deo elektorskih izbora (proglašava izborne liste, proglašava zajedničku izbornu listu, dodeljuje mandate i izdaje uverenja o izboru članova nacionalnog saveta itd.) Nije razvijen ni sistem zaštite zakonitosti i pravilnosti izbornog postupka. Tako, nije predviđen nijedan pravni lek protiv bilo kojeg akta koji izborna komisija elektora donese na elektorskoj skupštini.

Ni sam upis u registar nacionalnih saveta nacionalnih manjina (koji sada vodi Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave) nije dovoljno precizno uređen. Ne razlikuje se postupak upisa prvog saziva nacionalnog saveta u registar od postupka upisa docnijih izmena već upisanih podataka o već postojećem sazivu. Protiv akta koje ministarstvo donese u vođenju registra nije omogućena pravna zaštita. Ne čini se razlika između rešenja o upisu i promeni podataka i samog upisa (unosa) u registar.

Navedene, i još neke druge slabosti važećeg zakona, jesu razlog zbog koga se on menja i dopunjava. Svrha Predloga zakona jeste da dosledno i sasvim jasno sprovede koncepciju nacionalnih saveta kao instrumenta kulturne autonomije nacionalnih manjina. Potom, da precizno uredi pojmove od kojih zavisi rad nacionalnih saveta i uvede pravnu sigurnost, kao što su konstituisanje nacionalnog saveta, mandatni period nacionalnog saveta, ovlašćenja nacionalnog saveta u rasponu od isteka mandatnog perioda do konstituisanja novog saziva nacionalnog saveta, kako se održavaju redovni, a kada i kako vanredni izbori itd. Isto važi i za mandat članova nacionalnog saveta. Potom, uvodi se potpuna upravno-sudska pravna zaštita protiv svih akata koje ministarstvo donese u primeni Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina (u važećem zakonu to se uglavnom retko čini), vrhovni organ za sprovođenje neposrednih izbora za nacionalni savet postaje Republička izborna komisija, a za sprovođenje izbora putem elektorske skupštine – odbor od tri člana koje imenuje Republička izborna komisija. Republička izborna komisija preuzela je ovlašćenja koja po važećem zakonu ima ministarstvo, odnosno elektorska skupština, čime bi trebalo da se doslednije i bolje nego sada garantuje zakonitost i pravilnost izbora. Dalje, jasno se razgraničavaju slučajevi u kojima se članovi nacionalnog saveta biraju neposredno, od slučajeva kada se biraju na elektorskoj skupštini.

III. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Najpre, pravi se jasna razlika između upisa nacionalnih saveta u registar nacionalnih saveta, od kasnijih izmena i dopuna podataka koji su već upisani u registar. Praktično, prvi upis u registar vezuje se za novoobrazovane nacionalne savete, one koji ranije nisu postojali (i koji ne postoje na dan stupanja na snagu novog zakona). Izbori za prvi saziv nacionalnog saveta održavaju se neposredno ili putem elektorske skupštine, zavisno od brojnosti pripadnika nacionalne manjine koji su upisani u poseban birački spisak; to, dalje, znači da pripadnici nacionalne manjine najpre moraju da podnesu zahtev za obrazovanje posebnog biračkog spiska. Neposredni izbori za članove nacionalnih saveta održavaju se ako je 24 časa pre raspisivanja izbora u poseban birački spisak nacionalne manjine, upisano više od 40% od ukupnog broja pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva (član 9. stav 3); kad to nije slučaj, održavaju se izbori putem elektorske skupštine (član 9. stav 5). Posle okončanja izbora, prvi saziv nacionalnog saveta se konstituiše i potom, u roku od deset dana usvaja statut nacionalnog saveta (član 4. stav 7) i zatim, u roku od 30 dana od konstituisanja bira predsednika nacionalnog saveta (član 15. stav 2. tačka 4). Odmah posle toga nastaje obaveza novoosnovanog nacionalnog saveta da se upiše u registar. Prijavu za upis podnosi predsednik nacionalnog saveta, u roku od pet dana od kada je izabran (član 1. stav 3). Ministarstvo je dužno da o prijavi za upis nacionalnog saveta donese rešenje u roku od 30 dana od prijema uredne prijave (član 2. stav 2. Predloga); ako u tom roku ne odluči, važi pretpostavka o donošenju negativnog rešenja. Ako ministarstvo donese rešenje kojim se usvaja prijava za upis, savet se upisuje u registar istog dana kada je rešenje doneto (član 2. stav 4); upisom u registar, nacionalni savet stiče svojstvo pravnog lica. U suprotnom, ako zahtev za upis bude odbijen, protiv rešenja ministarstva može da se pokrene upravni spor (član 2. stav 3). Time se dodatno,

mogućnošću sudskog preispitivanja negativnog rešenja ministarstva garantuje i štiti pravo pripadnika nacionalnih manjina da, pod zakonom predviđenim uslovima, osnuju svoj nacionalni savet. U registar se upisuju podaci koji se odnose na nacionalni savet, podaci koji se odnose na predsednika nacionalnog saveta i podaci o izmenama i dopunama statuta i podaci o rešenjima kojima je savet upisan u registar i rešenjima kojima se menjaju podaci u registru (član 4. stav 5). Nacionalni savet je dužan da svaku promenu podataka koji su već upisani u registar prijavi ministarstvu u roku od deset dana od nastanka promene (član 3, novi član 4a stav 1), o čemu ministarstvo donosi rešenje. Ne bude li rešenje ministarstva pozitivno, nacionalni savet ima pravo da protiv njega podnese tužbu Upravnom sudu i time potraži zaštitu u upravno-sudskom postupku (član 3, novi član 4a stav 3). Rokovi za tužbu su redovni, predviđeni Zakonom o upravnim sporovima (30 dana od dostavljanja rešenja). Nije bilo potrebe da se propišu posebni, kraću rokovi za tužbu, budući da se ne odlučuje o pitanjima koja zahtevaju hitnu upravno-sudsku zaštitu. Razume se, obavezu da se upišu u registar imaju samo oni nacionalni saveti koji do stupanja ovog zakona na snagu nisu upisani u registar.

Nova odredba je da je nacionalni savet (nezavisno od toga da li je reč o prvom ili kasnijem sazivu), konstituisan kada se potvrde mandati svih članova nacionalnog saveta (član 64, novi član 109a stav 4). Takva odredba nedostaje u važećem zakonu, a mnogo znači za pravnu sigurnost. Konstituisanje je polazna tačka svakog nacionalnog saveta, od nje on počinje da ostvaruje nadležnosti, posle nje može da bira predsednika nacionalnog saveta, izvršni odbor, odbore i radna tela saveta. Predlog određuje i od kojih radnji se sastoji potvrđivanje mandata članova nacionalnog saveta: od upoređivanja podataka iz uverenja o izboru za članove nacionalnog saveta i podataka iz rešenja kojim se dodeljuje mandat članova nacionalnih saveta (član 64, novi član 109a stav 3). Oba akta (i uverenje i rešenje o dodeli mandata) donose isti organi, tj. Republička izborna komisija (kod neposrednih izbora), odnosno odbor od tri člana (kod elektorskih izbora). To što isti organ donosi oba akta, treba da garantuje pravnu sigurnost, učini jednostavnim potvrđivanje mandata novoizabranih članova nacionalnog saveta i olakša konstituisanje novog saziva nacionalnog saveta. Mandat nacionalnog saveta traje četiri godine, a počinje da teče od konstituisanja (član 8, novi član 9a stav 1). Izbori za novi saziv nacionalnog saveta mogu da se održe pošto je starom sazivu već istekao mandatni period od četiri godine. Potom, moguće je da konstituisanje novog saziva, koje se vezuje za utvrđivanje konačnih rezultata izbora (član 64 novi član 109a stav 1), otpočne posle isteka mandatnog perioda starog saziva. Moguća nepodudarnost između isteka mandata postojećeg saziva nacionalnog saveta i konstituisanja novog saziva nacionalnog saveta, iziskivala je odredbu po kojoj nacionalni savet kome je istekao mandat nastavlja da sve do konstituisanja novog saziva nacionalnog saveta obavlja tekuće i neodložne poslove iz nadležnosti nacionalnog saveta (član 8, novi član 9a stav 4.). Mandat postojećeg saziva tako se produžava od isteka mandatnog perioda do konstituisanja novog saziva. Nadležnosti postojećeg saveta od isteka mandatnog perioda do konstituisanja novog saziva oslabljene su i tehničke prirode, što je razumljivo s obzirom na njegov oslabljeni legitimitet. Uostalom, priroda „produženog” mandata saveta upodobljena je nadležnosti privremenog organa upravljanja saveta. Time se, istovremeno, garantuje neprekinuti kontinuitet postojanja i rada nacionalnog saveta. Jedan saziv nacionalnog saveta smenjuje novi saziv nacionalnog saveta. Praznine nema. Jedino ostaje razlika u nadležnostima, koja je sasvim prirodna jer potiče iz legitimacionih razlika.

No, mandat nacionalnog saveta može pre isteka mandatnog perioda od četiri godine da prestane usled raspuštanja nacionalnog saveta (član 8, novi član 9a stav 2). Raspuštanje nacionalnog saveta dovodi do obrazovanja privremenog organa upravljanja nacionalnog saveta i po važećem zakonu. No, razlike su bitne. Važeći zakon ne ograničava trajanje mandata privremenog organa upravljanja, pa proizlazi

da on deluje sve dok se ne konstituiše novi nacionalni savet, posle redovnih izbora za članove nacionalnog saveta. Praktično, to znači da jedan nacionalni savet može biti raspušten, primera radi, posle isteka šest meseci od konstituisanja, a da ostatak nesuđenog mandata nacionalnog saveta od tri i po godine – preuzme privremeni organ upravljanja. O stvarnoj privremenosti ovde ne može biti govora. Predlog zakona takođe predviđa da raspušteni nacionalni savet nadomešta privremeni organ upravljanja, ali istovremeno obavezuje ministra da nove, vanredne izbore za nacionalni savet raspiše u roku od 60 dana od raspuštanja nacionalnog saveta (član 11. stav 4. rečenica prva) i tako da se oni održe u roku od 45 od dana raspisivanja izbora. Po okončanju vanrednih izbora konstituiše se novi saziv nacionalnog saveta, čiji mandat traje onoliko koliko bi još trajao mandatni period raspuštenog nacionalnog saveta (član 8, novi član 9a stav 3). Time privremeni organ upravljanja zaista postaje privremen. No, ako je do isteka mandatnog perioda raspuštenog nacionalnog saveta ostalo manje od jedne godine, ne raspisuju se vanredni izbori, već ostatak mandata nacionalnog saveta vrši privremeni organ upravljanja (član 11. stav 4. rečenica druga). Nova zakonska rešenja, u kome vanredni izbori sužavaju period postojanja zamene za nacionalni savet – privremenog organa upravljanja – omogućava da se prava pripadnika nacionalne manjine na nacionalni savet doslednije i trajnije ostvaruju nego što je sada slučaj.

Nacionalni savet predstavlja predstavničko telo (skupštinu) pripadnika nacionalne manjine koje, naravno, nije, niti može biti u stalnom zasedanju. Stoga iz nacionalnog saveta proizlaze ostali organi kojima nacionalna manjina ostvaruje prava iz nadležnosti nacionalnog saveta: to je predsednik nacionalnog saveta, odbori nacionalnog saveta za obaveštavanje, obrazovanje, kulturu i službenu upotrebu jezika i pisma i ostala radna tela nacionalnog saveta. Vrste radnih tela i broj i mandat članova odbora saveta, kao, uostalom, i nadležnost predsednika nacionalnog saveta podrobnije se uređuju statutom nacionalnog saveta, kao najvišim pravnim aktom nacionalnog saveta (član 4). U važećem zakonu, i samo na jednom mestu, pominje se „izvršni organ” (član 7. stav 1. važećeg zakona), ali se ne uređuju ni njegova priroda, ni nadležnost. Predlog zakona izričito uvodi izvršni odbor. Posredi je svojevrsan izvršni organ nacionalnog saveta. Nacionalni savet bira izvršni odbor, uključujući i predsednika izvršnog odbora, na predlog predsednika nacionalnog saveta (član 5. stav 8), većinom od ukupnog broja glasova svih članova nacionalnog saveta (istom većinom bira se i predsednik nacionalnog saveta). Istom većinom glasova izvršni odbor se i razrešava (član 6. stav 6). Mandat izvršnog odbora (dužina trajanja mandatnog penjrioda, svi razlozi za presdtanak mandata itd.) uređuje se statutom nacionalnog saveta (član 4. stav 4), pa je logično očekivati da se on produžava i posle prestanka mandata nacionalnog saveta, dok na dužnost ne stupi novi izvršni odbor (rešenje se zasniva na pravnoj analogiji sa ostalim delovima našeg pravnog sistema). I nadležnost i broj članova izvršnog odbora uređuju se statutom nacionalnog saveta (član 4. stav 4). Predlog zakona predviđa, samo jednu, ali bitnu nadležnost izvršnog odbora. Nacionalni savet može izvršnom odboru poveriti odlučivanje o pojedinim (dakle, ne svim) pitanjima iz nadležnosti nacionalnog saveta (član 5. stav 9). Ovom novinom rešen je problem sa kojim se trenutno sreću nacionalni saveti. Oni objektivno nisu u mogućnosti da u kratkom roku, koji je pred njih često postavlja, donesu odluke koje su bitne za ostvarenja prava nacionalne manjine. Sada bi, posle prenošenja nadležnosti sa nacionalnog saveta na izvršni odbor, trebalo da se dobije na brzini odlučivanja onda kada kratak rok ili neki drugi razlozi onemogućavaju blagovremeno sazivanje sednice nacionalnog saveta. Istovremeno, otvorilo se pitanje prirode odluka koje tako donese izvršni odbor. Važe tri pravila. Prvo, to i dalje ostaju odluke nacionalnog saveta, što se izražava normom prema kojoj nacionalni savet na prvoj narednoj sednici odlučuje o tome da li će potvrditi odluke koje je izvršni odbor doneo između dve sednice nacionalnog saveta ili neće (član 5. stav 10. rečenica prva); odluka je potvrđena ako za nju glasa većina

od ukupnog broja članova saveta. Drugo, glasanje o potvrđivanju odluka izvršnog odbora praktično ima značaj glasanja o poverenju izvršnom odboru (zato se i zahteva apsolutna većina za potvrđivanje odluke); ako neka odluka izvršnog odbora ne bude potvrđena, mandat izvršnog odbora prestaje po sili zakona (član 5. stav 10. rečenica druga, čime se izvršnom odboru nalaže oprez i sugeriše odgovoran pristup pri donošenju odluka iz nadležnosti koja mu je delegirana, a nacionalni savet potvrđuje svoju vrhovnu ulogu u ostvarivanju kulturne autonomije nacionalnih manjina. Konačno, sama odluka izvršnog odbora koja ne bude potvrđena, ostaje na snazi (član 5. stav 10. rečenica druga), čime se štiti pravna sigurnost i sprečava zadiranje u prava i obaveze koji su već počeli da se ostvaruju posle odluke izvršnog odbora.

Izbori za članove nacionalnog saveta mogu biti redovni ili vanredni. Svi redovni izbori održavaju se istog dana (isto je i u važećem zakonu). Ministar, koji je jedini ovlašćen da raspiše izbore (član 11. stav 2), donosi odluku o raspisivanju redovnih izbora najranije 120, a najkasnije 90 dana pre isteka mandata nacionalnog saveta koji je poslednji konstituisan (član 11. stav 3). Tako se omogućava da se redovni izbori za članove svih nacionalnog saveta kao i do sada održavaju istog dana, a da to ne ugrozi ili ne skрати mandatni period nacionalnih saveta (to je smisao vezivanja raspisivanja izbora za istek mandata saveta koji je poslednji konstituisan). Sami, pak, redovni izbori za članove nacionalnog saveta mogu biti ili neposredni ili preko elektorske skupštine. Sve zavisi od broja pripadnika nacionalne manjine koji su upisani u posebni birački spisak nacionalne manjine. Neposredni redovni izbori za članove nacionalnih saveta održavaju se ako je 24 časa pre raspisivanja izbora u poseban birački spisak nacionalne manjine upisano više od 40% od ukupnog broja pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva (član 9. stav 3). Kad to nije slučaj, redovni izbori za članove nacionalnog saveta održavaju se putem elektorske skupštine (član 9. stav 5). Ovo je nalagalo još dve novine. Najpre, kao najviši organ neposrednih izbora za članove nacionalnih saveta određena je Republička izborna komisija (član 32. stav 2). Time se dobija na zakonitosti i stručnosti izbornog postupka, pri čemu se, pošto su redovni izbori istog dana, omogućava fokusiranje članova Republičke izborne komisije na neposredne izbore članova nacionalnih saveta. Ovo je povuklo još jednu novinu. Elektorske izbore, naime, ubuduće bi trebalo da sprovodi odbor od tri člana koje imenuje Republička izborna komisija među stručnjacima za izborne postupke (dakle, to ne moraju da budu članovi Republičke izborne komisije) – (član 61 stav 2). Novost se zasniva na dve postavke. Najpre, na težnji da se uspostavi izborna telo stručnije koje je stručnije od komisije za elektorske izbore koju, prema važećem zakonu, biraju elektori sami iz svojih redova. Potom, posvećenost i usredsređenost Republičke izborne komisije na neposredne izbore za članove nacionalnih saveta, omogućila je da se sistem pravnih lekova u izborima putem elektorske skupštine veže za Republičku izbornu komisiju. Svaki elektor ima pravo da na rešenje odbora (recimo, kojim se odbija proglašenje izborne ili zbirne liste itd.) podnese žalbu Republičkoj izbornoj komisiji u roku od tri časa od donošenja rešenja (član 61 stav 5); Republička izborna komisija dužna je da o žalbi odluči u roku od 12 časova od njenog prijema (član 61 stav 6); na rešenje Republičke izborne komisije moguća je tužba Upravnom sudu u roku od tri časa, s tim što Upravni sud o tužbi donosi odluku u roku od 12 časova (član 61 stav 7). Ovim je ne samo predviđena prava zaštita u postupku elektorskih izbora (koja trenutno uopšte ne postoji), već je omogućeno vezivanje elektorskih izbora za najstručniji organ za sprovođenje izbora (Republičku izbornu komisiju) i Upravni sud (koji i u neposrednim izborima za članove nacionalnih saveta kontroliše zakonitost rada Republičke izborne komisije). Pri svemu, nadležnost Republičke izborne komisija nastaje u onoj fazi u kojoj se elektorski izbori pretvaraju u neposredne izbore, na elektorskoj skupštini. Harmoničan sistem, koji se zasniva na postavci da Republička izborna komisija vodi neposredne izbore za nacionalne savete, te da se pred nju

postavljaju praktično ista pitanja i kod neposrednih i kod elektorskih izbora (zajednička su pravila o proglašenju izborne i zbirne liste, načinu dodele mandata itd.). Republička izborna komisija, vodeći postupak neposrednih izbora za članove nacionalnih saveta, shodno primenjuje pravila Zakona o izboru narodnih poslanika. Znači, unutar samih neposrednih izbora važe procedura i sistem pravnih lekova identični onima na izborima za narodne poslanike.

Kao što je već navedeno, važeći zakon ne poznaje vanredne izbore za članove nacionalnog saveta. Prema Predlogu zakona do vanrednih izbora za članove nacionalnog saveta potencijalno dolazi kada nacionalni savet bude raspušten pre isteka njegovog mandatnog perioda. Potencijalno, jer se vanredni izbori ne održavaju u svim slučajevima kada nacionalni savet bude raspušten. Najpre, oni se ne održavaju kada raspuštanje nacionalnog saveta povlači brisanje nacionalnog saveta iz registra (član 11. stav 5), ali ni ako je do isteka mandata raspuštenog nacionalnog saveta ostalo manje od jedne godine (član 11. stav 4. rečenica druga). U ovom poslednjem slučaju, izbori za novi saziv nacionalnog saveta održavaju se istovremeno kad i redovni izbori za ostale nacionalne savete (član 11. stav 4. rečenica druga). Vanredni izbori za članove nacionalnog saveta uvek se odvijaju preko elektorske skupštine (član 11. stav 4. rečenica druga i član 12. stav 1), pa i kada je saziv nacionalnog saveta koji je raspušten izabran na neposrednim izborima. Vanredne (uvek elektorske izbore) raspisuje ministar, u roku od 60 dana od raspuštanja nacionalnog saveta i tako da se oni održe u 45 dana od njihovog raspisivanja. Mandat novog saziva nacionalnog saveta, koji dolazi umesto raspuštenog, traje dok ne istekne mandat saziva koji je raspušten (član 8, novi član 9a stav 3). Tako, ako je saziv nacionalnog saveta raspušten posle dve godine od konstituisanja, mandat novog saziva traje do isteka četiri godine od kada je konstituisan savet koji je raspušten, dakle dve godine.

Predlog zakona unosi i izmene u elektorske izbore. Najpre tako što izričito propisuje da svojstvo elektora može da stekne samo lice koje je upisano u poseban birački spisak nacionalne manjine (član 57. stav 2), da potpise za podršku elektorima mogu dati samo pripadnici nacionalne manjine koji su upisani u posebni birački spisak (član 57. stav 2), kao i da na izornoj listi koja se predlaže na elektorskoj skupštini može biti samo lice koje je upisano u posebni birački spisak nacionalne manjine (član 63. stav 2). Posredi su rešenja koja proizlaze i iz važećeg zakona, ali o kojima nije u dosadašnjoj praksi bilo jednoglasnosti. Postoji, naime, mišljenje da svako može da bude elektor, da svako može da potpisom podrži kandidata za elektora i da svako može da bude kandidat na izornoj listi, nezavisno od toga da li je upisan u poseban birački spisak. Navedena interpretacija važećeg zakona potencijalno omogućava da se izigraju prava pripadnika nacionalne manjine. Naime, ako upis u posebni birački spisak nije uslov za sticanje svojstva elektora, za potpis kojim se podržava kandidatura za elektora i za izbor članova nacionalnog saveta na elektorskoj skupštini, onda elektorska skupština koja namerava da izabere nacionalni savet jedne manjine može da se pretvori u elektorsku skupštinu na kojoj se biraju pripadnici sasvim druge manjine ili većinskog naroda. Predlog zakona otklanja nedoumice. Upis u poseban birački spisak nacionalne manjine je dobrovoljan (član 21. stav 5). Pored toga, ne vide se dovoljno jasni razlozi zbog kojih bi upis u poseban birački spisak bio uslov za neposredan izbor članova nacionalnog saveta, a ne i za izbor nacionalnih saveta putem elektorske skupštine. Sve bi delovalo još apsurdnije kad bi se saziv nacionalnog saveta birao na neposrednim izborima (kada svi birači i članovi nacionalnog saveta moraju biti upisani u birački spisak), a potom bi, posle raspuštanja nacionalnog saveta, bili održani elektorski izbori u kojima niko ne mora biti upisan u poseban birački spisak.

Predlog zakona uvodi više reda u postupak izbora članova nacionalnog saveta putem elektorske skupštine. U suštini, elektorski izbori sastoje se od dve faze.

U prvoj fazi se stiče svojstvo elektora, a u drugoj fazi, svi koji su to svojstvo stekli (kojima su potvrđene elektorske prijave), biraju članove nacionalnog saveta na elektorskoj skupštini, na neposrednim izborima. Pripadnik nacionalne manjine koji pledira da postane elektor podnosi svoju elektorsku prijavu na potvrđivanje ministarstvu (član 58. stav 2). Elektorska prijava sastoji se od izjave kandidata da se prijavljuje za elektorsku skupštinu i određenog broja potpisa pripadnika nacionalne manjine koji su upisani u posebni birački spisak koji podržavaju njegovu kandidaturu (član 58. stav 3). Razume se, i sam kandidat za elektora mora da bude upisan u poseban birački spisak nacionalne manjine (član 57. stav 2). Broj potpisa koji je potreban da bi se uspešno podržala kandidatura za elektora zavisi od broja pripadnika nacionalne manjine na poslednjem popisu stanovništva (član 57. stav 2). Što je taj broj manji i broj potpisa je manji, i obratno. Pripadnik nacionalne manjine može potpisom da podrži samo jednu kandidaturu za elektora. Kandidat za elektora podnosi ministarstvu elektorsku prijavu na potvrđivanje, najkasnije 30 dana pre elektorske skupštine (član 58. stav 6). Ministarstvo ispituje da li je kandidat za elektora upisan u posebni birački spisak nacionalne manjine, da li je prijava podržana dovoljnim brojem potpisa i da li su svi potpisnici upisani u posebni birački spisak nacionalne manjine. Kad je to slučaj, ministarstvo donosi rešenje kojim potvrđuje elektorsku prijavu, a kad to nije slučaj – donosi rešenje kojim tu prijavu odbija (član 57. stav 7). Oba rešenja ministarstvo mora doneti u roku od 48 časova od prijema elektorske prijave (član 57. stav 7). Protiv negativnog rešenja ministarstva, kandidat za elektora ima pravo tužbe Upravnom sudu (u roku od 24 časa od prijema rešenja), a o tužbi Upravni sud rešava u roku od 48 časova (član 57. stav 8). Ovim se, za razliku od važećeg zakona, uvodi pravna zaštita kandidata za elektora. Potom, sledi elektorska skupština (čiji datum određuje ministar u odluci o raspisivanju izbora), na koju se pozivaju svi elektori čije su prijave potvrđene (član 57. stav 9). Dakle, pravo učešća na elektorskoj skupštini, pravo predlaganja izbornih lista i pravo glasanja na skupštini imaju samo lica kojima je ministarstvo potvrdilo elektorsku prijavu. Izborima na elektorskoj skupštini, rukovodi odbor od tri člana, koje imenuje Republička izborna komisija. Odbor se imenuje u roku od tri dana od kada ministarstvo obavesti predsednika izborne komisije o tome da je za elektorsku skupštinu potvrđen dovoljan broj elektorskih prijava, te da ona zato može da se održi (član 61. stav 3). Prva aktivnost odbora jeste da proveri koliko je potvrđenih elektora došlo na elektorsku skupštinu. Kad je taj broj dovoljan, odbor sprovodi izbore koji su po svojoj prirodi neposredni, primenom pravila koja *mutatis mutandis* važe za neposredne izbore. Odbor izdaje i uverenje o izboru za člana nacionalnog saveta (član 63. stav 16) i donosi rešenje o dodeli mandata članova nacionalnog saveta (član 63. stav 15). Kao što je navedeno, elektor ima pravo na žalbu na sva rešenja odbora (pa i ona kojima se obustavlja postupak elektorskih izbora). Žalba se podnosi Republičkoj izornoj komisiji u roku od tri časa od donošenja rešenja (član 61. stav 5), a Republička izborna komisija odlučuje o žalbi u 12 sati od njenog prijema (član 61. stav 6). Rešenje Republičke izborne komisije može da se pobija tužbom Upravnom sudu u roku od tri časa od prijema rešenja, s tim što Upravni sud o tužbi donosi odluku u roku od 12 časova (član 61. stav 7). Rokovi su tako kratki zbog težnje da se izbori što pre okončaju i tako uvede pravna izvesnost o tome ko sve čini novoizabrane članove nacionalnog saveta.

Novo rešenje, koje sadrži predlog, jeste mogućnost da postupak izbora za članove nacionalnog saveta bude obustavljen. Obustavljanje postupka izbora povlači raspuštanje nacionalnog saveta (član 15. stav 2. tačka 2), a raspuštanje nacionalnog saveta zbog obustavljanja izbora – povlači brisanje nacionalnog saveta iz registra (član 3, novi član 4a stav 1. tačka 1). U biti svih razloga za obustavljanje postupka izbora leži nedovoljno interesovanje pripadnika nacionalne manjine za izbor članova nacionalnih saveta. Dakle, ako krivice ima, i ako o njoj uopšte može biti govora, snose je pripadnici nacionalne manjine. Prvi slučaj obustavljanja postupka izbora

postoji kada elektorska skupština ne može da se održi jer nije potvrđen Predlogom zakona određen najmanji broj elektora (član 14, novi član 37a stav 1). A da bi se elektorska skupština održala potrebno je da ministarstvo potvrdi najmanje 20 elektora kod nacionalnih manjina čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi manje od 10.000 lica, najmanje 30 elektora kod nacionalnih manjina čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 10.000 lica, ali manje od 20.000 lica, najmanje 45 elektora kod nacionalnih manjina čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 20.000 lica, ali manje od 50.000 lica, najmanje 60 elektora kod nacionalnih manjina čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 50.000 lica, ali manje od 100.000 lica i najmanje 100 elektora kod nacionalnih manjina čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 100.000 lica (član 60. stav 2, isto rešenje sadržano je i u sadašnjem zakonu). S druge strane, broj potpisa pripadnika nacionalne manjine koji moraju da podrže elektorsku prijavu saobražen je broju pripadnika nacionalne manjine. Pravo da bude elektor ima pripadnik nacionalne manjine upisan u poseban birački spisak čiju kandidaturu pismeno podrži najmanje 20 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi manje od 10.000 lica, 30 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 10.000 lica, ali manje od 20.000 lica, 45 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 20.000 lica, ali manje od 50.000 lica, 60 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 50.000 lica, ali manje od 100.000 lica i 100 pripadnika nacionalne manjine upisanih u poseban birački spisak, za nacionalnu manjinu čiji broj prema poslednjem popisu stanovništva iznosi više od 100.000 lica (član 57. stav 2). Kao što se vidi, za najmanje brojne nacionalne manjine, koje prema poslednjem popisu stanovništva imaju ispod 10.000 lica – potrebno je ukupno 400 potpisa kojima se podržava kandidatura svih 20 elektora, a 20 elektora čije su prijave potvrđene jeste najmanji broj koji je neophodan za održavanje elektorske skupštine na kojima se biraju nacionalni saveti tih nacionalnih manjina. Posredi je uslov koji se veoma lako ispunjava ako postoji dovoljna volja i interes za ostvarivanje prava pripadnika nacionalne manjine na kulturnu autonomiju formiranjem nacionalnog saveta. Kad to nije slučaj, kad te zainteresovanosti nema, onda ni za održavanje elektorske skupštine ne može da se potvrdi potreban broj elektorskih prijava (elektora). U ovom slučaju, rešenje o obustavljanju postupka izbora donosi ministarstvo, jer je ono nadležno da odlučuje o potvrđivanju elektorskih prijava (član 14, novi član 37a stav 1), pa ima sasvim jasnu predstavu o tome da li su – u pogledu potvrđenih elektorskih prijava – ispunjeni uslovi za elektorsku skupštinu. Rešenje ministarstva je konačno i protiv njega može da se pokrene upravni spor u roku od 24 časa od objavljivanja rešenja, a Upravni sud dužan je da o tužbi odluči u roku od 48 časova od prijema tužbe (član 14, novi član 37a stav 2).

Drugi razlog za obustavljanje postupka izbora takođe je vezan za elektorske izbore. Izbori se obustavljaju ako skupštini ne prisustvuje Predlogom zakona određen najmanji broj elektora čije su prijave potvrđene (član 14, novi član 37a stav 3. tačka 1. i član 60. stav 4). Ovde je, dakle, reč o slučaju kada broj potvrđenih elektorskih prijava omogućava održavanje elektorske skupštine, ali na skupštinu pristupi manji broj elektora sa potvrđenim prijavama nego što je potrebno za održavanje elektorske skupštine. Onda rešenje o obustavljanju izbora donosi odbor od tri člana koji sprovodi elektorske izbore (član 14, novi član 37a stav 3. i član 60. stav 4), a kad ono postane pravnosnažno (kad se iscrpe mogućnosti za žalbu Republičkoj izbornoj komisiji i tužbu Upravnom sudu), rešenje se dostavlja ministarstvu (član 14, novi član

37a. stav 4) da bi ono raspustilo nacionalni savet (član 15. stav 1. tačka 2) i brisalo ga iz registra (član 3, novi član 3b tačka 1).

Preostala tri razloga za obustavljanje postupka izbora za članove nacionalnog saveta zajednička su i za neposredne i za elektorske izbore. Reč je o slučajevima kada se za izbor članova nacionalnog saveta ne prijavi nijedna izborna lista (niko nije zainteresovan za izbore), kada nijedna prijavljena izborna lista ne bude proglašena (niko ne ispunjava uslove za izbore) ili kada ne bude utvrđena zbirna izborna lista (član 14, novi član 37a stav 3. tač 2, 3. i 4). Zbirna izborna lista ne utvrđuje se ako broj kandidata za članove nacionalnog saveta na proglašenim izbornim listama bude manji od broja članova nacionalnog saveta koji se bira (član 47. stav 4). Prema tome, i u ova tri slučaja razlog za obustavljanje postupka izbora leži u odsustvu zanimanja pripadnika nacionalne manjine za formiranje nacionalnog saveta. Rešenje o obustavljanju postupka izbora ovde donosi ili Republička izborna komisija (kad je reč o neposrednim izborima) ili odbor (kad je reč o elektorskim izborima). I u ovim slučajevima se garantuje upravno-sudska zaštita protiv rešenja o obustavljanju postupka izbora, a to rešenje dostavlja se ministarstvu kada postane pravnosnažno (da bi ono donelo rešenje o raspuštanju nacionalnog saveta i potom rešenje o brisanju saveta iz registra).

Obustavljanje postupka izbora za članove nacionalnog saveta jeste nov, ovim predlogom zakona predviđen razlog za raspuštanje nacionalnog saveta (član 15. stav 2. tačka 2). Razume se, do raspuštanja nacionalnog saveta u ovom slučaju dolazi kada postojeći saziv nacionalnog saveta još uvek radi, čekajući da ga zameni novi. Pošto tog novog saziva neće biti (jer je postupak njegovog izbora obustavljen), onda „starem” sazivu mandat mora da se okonča raspuštanjem. Na istim postavkama, istom zakonodavnom motivu, zasniva se još jedan nov razlog za raspuštanje nacionalnih saveta. Biva to kada broj članova nacionalnog saveta padne ispod polovine od broja članova koje nacionalni saveti moraju da imaju prema zakonu (član 15. stav 2. tačka 5). Najpre, zato što nacionalni savet u tom slučaju ne može da donosi bitne odluke, jer za to nema potreban broj članova. Potom, zbog toga što do pada broja članova saveta ispod polovine dolazi samo ako postojeće proglašene izborne liste ne omogućavaju da se prestali mandat člana saveta zameni mandatom novog člana saveta (novi mandat se dodeljuje sa odgovarajuće proglašene izborne liste). Kao što se vidi, i ovde je reč je o nedovoljnoj zainteresovanosti pripadnika nacionalne manjine, ali sada za rad postojećeg nacionalnog saveta.

Grupa razloga koji ukazuju na odsustvo potrebnog zanimanja pripadnika nacionalne manjine ili za izbor novog ili za rad postojećeg nacionalnog saveta, koji su po svojoj prirodi takvi da vode zamiranju nacionalnog saveta, jeste i razlog zbog koga se Predlogom zakona uvodi mogućnost da se upisani nacionalni savet briše iz registra. To se zbiva ako nacionalni savet (ako postoji „stari” saziv) bude raspušten zbog obustavljanja izbora za novi saziv nacionalnog saveta ili ako u postojećem sazivu saveta broj njegovih članova spadne ispod polovine od onog broja članova koje nacionalni saveti moraju da imaju prema zakonu (član 3, novi član 4b stav 1). O brisanju nacionalnog saveta iz registra ministarstvo donosi rešenje, a savet se briše iz registra istog dana kada se ono donese (član 3, novi član 4b stav 2). Protiv rešenja ministarstva o brisanju nacionalnog saveta iz registra dopuštena je upravno-sudska zaštita (član 3, novi član 4b stav 3). Rok za tužbu je redovan, predviđen Zakonom o upravnim sporovima. Kao što se vidi, i novi razlozi za raspuštanje nacionalnog saveta i uvođenje instituta brisanja nacionalnog saveta iz registra u krajnjoj liniji proizlaze iz volje pripadnika određene nacionalne manjine.

Podrazumeva se da pripadnici nacionalne manjine čiji je nacionalni savet brisan iz registra mogu u svako doba da obnove pretenziju za postojanjem nacionalnog saveta (član 3, novi član 4b stav 4). Izbori za članove nacionalnog

saveta u tom slučaju održavaju se na dan kada se održavaju redovni izbori za one nacionalne savete koji nisu brisani iz registra (član 3, novi član 4b stav 4).

Uslov svih uslova, uslov za stvaranje nacionalnog saveta, time i vršenje njegovih nadležnosti, organa koji iz njega proizlaze itd. jeste upis pripadnika manjine u poseban birački spisak. Postojanje posebnog biračkog spiska i sam individualni upis pripadnika nacionalne manjine u poseban birački spisak zasnivaju se na principu dobrovoljnosti. Poseban birački spisak nacionalne manjine osniva se isključivo na zahtev pripadnika nacionalne manjine, o kome odlučuje ministarstvo. Uslovi za obrazovanje posebnog biračkog spiska su liberalni. Zahtev za osnivanje posebnog biračkog spiska mora da podrži najmanje 5% punoletnih pripadnika nacionalne manjine prema poslednjem popisu stanovništva, s tim što njihov broj ne može da bude manji od 300 (član 18. stav 2). Temeljna tačka, oslonac na kome se zasniva stvaranje nacionalnog saveta jesu, prema tome, rezultati popisa stanovništva, na kome se svako slobodno izjašnjava ili neizjašnjava o nacionalnoj pripadnosti. Drukčije nije moguće ni zamisliti bilo kakav koncept ostvarivanja kulturne autonomije nacionalne manjine. Drugo, svojevrsno izražavanje pripadnosti nacionalnoj manjini jeste pismena izjava kojom se izražava podrška stvaranju biračkog spiska. O zahtevu za obrazovanje posebnog biračkog spiska ministarstvo odlučuje rešenjem. Pored navedenog uslova, koji se tiče broja potpisa kojim se podržava stvaranje izborne liste, potrebno je da se ispuni još jedan uslov: da je konkretnom slučaju reč o nacionalnoj manjini. Pojam nacionalne manjine određuje Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, prema kome: „Nacionalna manjina u smislu ovog zakona je svaka grupa državljana Savezne Republike Jugoslavije koja je po brojnosti dovoljno reprezentativna, iako predstavlja manjinu na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije, pripada nekoj od grupa stanovništva koje su u dugotrajnoj i čvrstoj vezi sa teritorijom Savezne Republike Jugoslavije i poseduje obeležja kao što su jezik, kultura, nacionalna ili etnička pripadnost, poreklo ili veroispovest, po kojima se razlikuje od većine stanovništva, i čiji se pripadnici odlikuju brigom da zajedno održavaju svoj zajednički identitet, uključujući kulturu, tradiciju, jezik ili religiju. Nacionalnim manjinama u smislu ovog zakona smatraće se sve grupe državljana koje se nazivaju ili određuju kao narodi, nacionalne i etničke zajednice, nacionalne i etničke grupe, nacionalnosti i narodnosti, a ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana” (član 2. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina). Stoga odlučivanje o zahtevu za obrazovanje nacionalnih saveta, na neki način prestavlja i priznavanje statusa nacionalne manjine. Protiv rešenja ministarstva kojim se odlučuje o tome da li se obrazuje poseban birački spisak dozvoljena je upravno-sudska zaštita (član 18. stav 7). Podrazumeva se da se odredbe o obrazovanju posebnog biračkog spiska primenjuju samo na one nacionalne manjine koje na dan stupanja ovog zakona na snagu nemaju obrazovan posebni birački spisak, ali je to ipak izričito propisano (član 67. stav 1). Primena novih odredaba o osnivanju posebnog biračkog spiska na nacionalne manjine koje već imaju osnovan birački spisak, predstavljala bi čistu retroaktivnost, što nije cilj ovog zakona.

Posebni birački spisak nacionalne manjine definiše se kao službena evidencija u koju se upisuju pripadnici nacionalne manjine koji imaju birački pravo (član 21. stav 2. Predloga). Pripadnik nacionalne manjine može da bude upisan u poseban birački spisak samo, jedino i isključivo na njegov zahtev (član 21. stav 4), čime se štiti sloboda izražavanja o nacionalnoj pripadnosti. Isto važi i za ispis iz posebnog biračkog spiska, razume se u slučaju kad on zavisi od volje pripadnika nacionalne manjine koji je upisan u birački spisak (član 26. st. 2. i 4).

Jednom obrazovan birački spisak vodi se stalno i ažurira (član 21. stav 3). Ne prestaje da postoji ni kada nacionalni savet bude raspušten, a još manje ako nacionalni savet bude brisan iz registra (jer je dozvoljena mogućnost obnove nacionalnog saveta). Posebni birački spisak vodi ministarstvo (član 22. stav 2), s tim

što se zakonom upravama opština i gradovima poveravaju upisi, brisanja, izmene, dopune i ispravke u posebnim biračkim spiskovima sve do zaključenja posebnog biračkog spiska (član 22. stav 4). Ministarstvo nadzire rad opštinskih i gradskih uprava i, istovremeno predstavlja drugostepeni organ, koji odlučuje o žalbi na rešenja koje donose opštinske i gradske uprave. Od zaključenja posebnog biračkog spiska (15 dana pre izbora) pa do 72 časa pre dana izbora sve upise, sva brisanja, izmene, dopune i ispravke u posebnom biračkom spisku vrši jedino ministarstvo (član 29. stav 2).

Konačno, izbori za članove nacionalnog saveta, usklađeni sa novim pravilima, biće održani u 2014. godini (član 67. stav 2). Novoizabrani nacionalni saveti dužni su da usklade svoje statute u roku od 20 dana od dana konstituisanja, a sada postojeći organi nacionalnog saveta nastavljaju da rade sa delokrugom koji je određen važećim zakonom, sve do 40 dana od konstituisanja novoizabranog saziva nacionalnog saveta (član 67. st. 3 i 4). Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije” (član 68. Predloga zakona).

IV. SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno da se obezbede dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se donošenje ovog zakona po hitnom postupku, budući da bi njegovo nedonošenje po hitnom postupku moglo da prouzrokuje štetne posledice na rad upravnih organa u Republici Srbiji.

Naime, s obzirom na to da je postojećim zakonom, a i ovim zakonom utvrđena obaveza sprovođenja izbora u 2014. godini, neophodno je da se ovaj zakon, saglasno članu 167. Poslovnika Narodne skupštine („Službeni glasnik RS”, broj 20/12 - prečišćen tekst), donese po hitnom postupku kako bi se omogućilo nesmetano sprovođenje izbora za članove nacionalnih saveta nacionalnih manjina i konstituisanje nacionalnih saveta nacionalnih manjina.